

**PROGRAMACIÓN DO DEPARTAMENTO DE LINGUAS CLÁSICAS
CURSO 2022-2023
IES PINO MANSO, O PORRIÑO**

**PROFESORA E XEFA DO DEPARTAMENTO,
ALBA SOTELINO MARTÍNEZ.**

ÍNDICE

1. CONTEXTUALIZACIÓN	3
2. INTRODUCCIÓN	3
3. DEPARTAMENTO DE LINGUAS CLÁSICAS: MATERIAS.....	4
4. LATÍN 4º ESO.....	13
4.1. INTRODUCCIÓN E CONTEXTUALIZACIÓN.....	13
4.2. OBXECTIVOS, CONTIDOS, AVALIACIÓN E COMPETENCIAS CLAVE.....	13
5. LATÍN II.....	34
5.1. INTRODUCCIÓN E CONTEXTUALIZACIÓN.....	34
5.2. OBXECTIVOS, CONTIDOS, AVALIACIÓN E COMPETENCIAS CLAVE.....	34
6. AVALIACIÓN EXTRAORDINARIA.....	44
7. METODOLOXÍA.....	44
8. MATERIAIS E RECURSOS DIDÁCTICOS.....	44
9. DESEÑO DA AVALIACIÓN INICIAL E MEDIDAS INDIVIDUAIS OU COLECTIVAS QUE SE POIDAN ADOPTAR COMO CONSECUENCIA DOS RESULTADOS.....	45
10. MEDIDAS DE ATENCIÓN Á DIVERSIDADE.....	45
11. TRATAMENTO DOS ELEMENTOS TRANSVERSAIS.....	45
12. AVALIACIÓN DOS PROCESOS DA PRÁCTICA DOCENTE.....	45
13. ACTIVIDADES COMPLEMENTARIAS E EXTRAESCOLARES.....	46
14. AVALIACIÓN DA PROGRAMACIÓN DIDÁCTICA.....	46

1. CONTEXTUALIZACIÓN

O IES Pino Manso está ubicado na rúa Antonio Palacios, 76, de O Porriño, Pontevedra. Os centros adscritos son o CEIP de Atios, o CEIP Fernández López, e o CPR Hermanos Quiroga. O centro imparte ESO, Bacharelato e FP Básica (Informática de oficina).

Entre as características singulares destacamos o feito de que o alumnado procede do casco urbano do Porriño e tamén das parroquias pertencentes ao municipio do Porriño (Atios, Cans e Carracido).

Outras características salientables do IES Pino Manso son a participación, en toda a ESO, no programa E-Dixgal e en diferentes liñas dos Contratos Programa: CP. Innova, e CP Incluído, nas modalidades de: IGUÁLA-T, CONVÍVE-T, INCLÚE-T, EMOCIÓN-T

A alumnado do IES Pino Manso distribúese do seguinte xeito:

NIVEL	NÚMERO DE ALUMNOS/AS	GRUPOS
1º ESO	112	5
2º ESO	76	3
3º ESO	103	4
4º ESO	69	3
1º FP BÁSICA	17	1
2º FP BÁSICA	13	1
1º BACHARELATO	75	3
2º BACHARELATO	68	2

2. INTRODUCCIÓN.

O presente curso teremos dúas leis de educación convivindo: o marco legislativo da LOMCE mantense en 4º ESO e 2º Bac. (no que ás materias do Departamento se refire), mentres que as materias impartidas en 3º ESO e 1º Bach. vanse rexer pola nova lei LOMLOE. Por este motivo só recolleemos neste documento as programacións da materia de Latín de 4º ESO e de Latín II de 2º Bacharelato.

Tal e como recolle o Decreto 86/2015, do 25 de xuño, polo que se establece o currículo de educación secundaria obrigatoria e do bacharelato na Comunidade Autónoma de Galicia, a educación plurilingüe e intercultural considera a aprendizaxe de todas as linguas e culturas e, de maneira específica, os enfoques plurais transversais e integradores no seu ensino e na súa aprendizaxe. O/a aprendiz plurilingüe realizará transferencias de coñecementos e experiencias lingüísticas adquiridos nunha lingua para abordar tarefas de comunicación, creación e aprendizaxe noutra lingua diferente. Ademais, mediante o diálogo intercultural pónense en xogo dispositivos de relación social esenciais, como son o recoñecemento do outro como lexítimo, o reforzamento da identidade propia no recoñecemento da identidade das demais persoas, a aceptación da diversidade persoal, social e cultural, e o respecto dos dereitos fundamentais.

Un estudo integrado de todas as linguas posibilita que os contidos, os procesos e as estratexias que se traballan nunha lingua sexan igualmente utilizados nas actividades lingüísticas de comprensión e produción nas demais. Así, o coñecemento morfolóxico ou léxico dunha lingua pode axudar á comprensión noutra lingua; as estratexias de comprensión de lectura desenvolvidas nunha lingua poden ser transferidas para a lectura noutros idiomas; o coñecemento da estrutura dos textos descritivos permitirá producilos en calquera lingua; e o coñecemento das normas que ordenan as relacións entre xeracións, sexos, clases e grupos sociais nunha lingua, informa e sensibiliza sobre a necesidade de coñecer e respectar as normas que rexen a dimensión social do uso da lingua noutra comunidade lingüística.

Non se pode esquecer que o achegamento do alumnado á lingua estranxeira se produce, na maior parte dos casos, partindo das linguas próximas, a materna e ambientais. Igualmente presentes nas aulas están as linguas clásicas, o latín e o grego, cuxo estudo a nivel fonético, morfosintáctico e léxico proporciona unha sólida base para o perfeccionamento no manexo doutras linguas. Desempeñan, pois, un papel relevante como soporte lingüístico da maioría das linguas e para a comprensión do léxico culto que forma gran parte da terminoloxía científica e técnica actual nas linguas que o alumnado coñece ou estuda; sen esquecer o enriquecemento cultural que lle proporciona o coñecemento dos aspectos que se inclúen na civilización clásica, berce da Europa actual, como son, entre outros, a mitoloxía, a relixión ou as súas creacións literarias e artísticas, que tanta influencia tiveron en épocas posteriores e seguen a ter hoxe en día. Polo tanto, é esencial a incorporación das linguas clásicas ao currículo integrado das linguas, para reforzar a reflexión lingüística do noso alumnado e fortalecer o seu acceso á cultura literaria.

Todas as linguas teñen, obviamente, como obxectivo o desenvolvemento da competencia comunicativa do alumnado, entendida en todas as súas vertentes: pragmática, lingüística, sociolingüística e literaria. Así, achegan as ferramentas e os coñecementos necesarios para desenvolverse satisfactoria e eficazmente en calquera situación de comunicación da vida privada, social e profesional. Eses coñecementos, que articulan os procesos de comprensión e expresión oral por unha banda, e de comprensión e expresión escrita por outra, constitúen instrumentos esenciais para a aprendizaxe no ámbito educativo e, posteriormente, ao longo da vida. A reflexión literaria, presente nun bloque de contidos no galego, no castelán e nas linguas clásicas, a través da lectura, mediante a comprensión e interpretación de textos significativos, favorece o coñecemento das posibilidades expresivas da lingua, desenvolve a capacidade crítica e creativa dos/das estudantes, dálles acceso á memoria, á creatividade, á imaxinación, á descuberta das outras persoas, ao coñecemento doutras épocas e culturas, e enfrónaos/as a situacións, sentimentos e emocións nunca experimentados, que enriquecen a súa visión do mundo e favorecen o coñecemento deles/as mesmos/as.

En definitiva, as materias lingüísticas perseguen o obxectivo último de contribuír á formación de cidadáns e cidadás cunha competencia comunicativa que lles permita interactuar satisfactoriamente en todos os ámbitos que forman e van formar parte da súa vida.

O estudo do latín como lingua flexiva proporciona mediante a comparación unha sólida base científica para o estudo e o perfeccionamento progresivo no manexo doutras linguas. O idioma latino, logo de adquiridos uns mínimos coñecementos sobre os seus mecanismos morfosintácticos e o seu léxico, permite entender as linguas romances como resultado dunha evolución e atopar paralelismos entre elas que axuden no seu estudo.

O estudo da orixe e a evolución do latín ás linguas romances proporciónalle ao alumnado os instrumentos necesarios para comprender e analizar os procesos de cambios fonéticos, morfosintácticos e semánticos que deron lugar aos procedementos que rexen hoxe as súas linguas, e axuda a incrementar de xeito notable o seu léxico. A reflexión sobre o léxico coñecido, a adquisición de novas palabras e a comprensión das estruturas da lingua latina interveñen de xeito notable no uso máis eficaz da lingua propia como instrumento de aprendizaxe, comunicación e interpretación da realidade.

O estudo da herdanza clásica, obxecto das materias de Latín e Cultura clásica, abordará tamén os diferentes aspectos que se inclúen no que coñecemos como civilizacións grega e latina, berce da Europa actual. Ademais da descrición do seu marco xeográfico e do estudo dos principais fitos históricos, haberá lugar tamén para unha análise das súas estruturas sociopolíticas, da súa vida cotiá, e manifestacións culturais como os espectáculos públicos ou as súas creacións literarias e artísticas, a enxeñaría e o urbanismo, a mitoloxía e a relixión.

Partindo desta perspectiva, o estudo das nosas materias organízase en bloques. Os devanditos bloques refírense tanto a cuestións lingüísticas como a temas culturais, tendo en conta que ambos os dous aspectos constitúen dúas facetas inseparables e complementarias para o estudo da civilización romana, na materia de Latín, e das civilizacións grega e romana, na de Cultura clásica, sen as que non é posible apreciar a importancia do legado clásico na súa verdadeira dimensión.

No que se refire á contribución das nosas materias ás **competencias clave** contempladas no currículo, a comunicación lingüística é a competencia clave que máis presenza terá na materia de Latín, xa que o estudo da lingua latina, da súa orixe e evolución, do seu funcionamento interno, do seu léxico e dos seus textos redundará sen dúbida nun maior coñecemento e dominio das linguas propias. Non obstante, deberase ter en conta tamén o tratamento das outras competencias.

O labor de tradución non só constitúe por si mesmo un importante exercicio intelectual, senón que ao mesmo tempo estimula a memoria, a lóxica de pensamento e os hábitos de disciplina no estudo, mellorando o razoamento e impulsando a competencia clave de aprender a aprender. A competencia matemática e as competencias básicas en ciencia e tecnoloxía poden ser traballadas nos temas de cultura e civilización latina e grega. A competencia dixital deberá estar presente en todo momento. A procura de información na rede, a súa selección crítica e a súa utilización, entendidas como un proceso guiado pola profesora, deberá servirmos para programar traballos colaborativos e producir novos materiais para pór á disposición da comunidade educativa. As competencias sociais e cívicas poden ser traballadas particularmente nos bloques referidos á civilización. A vida no mundo grecolatino, na súa dimensión político-social ou relixiosa préstase sempre á valoración e á comparación co mundo actual, salientando semellanzas e diferenzas, e fomentando un xuízo crítico da realidade. Deste xeito, cobran nova forza conceptos como democracia, xustiza, igualdade, cidadanía e diversidade. A competencia en conciencia e expresión cultural está moi presente, ademais de no estudo da literatura latina, nos contidos referidos ás artes plásticas en Roma e en Grecia, o urbanismo e a romanización de Hispania e da Gallaecia. Coñecer e valorar todas estas manifestacións culturais artísticas, diferenciando xéneros e estilos, recoñecendo canons estéticos ou tópicos literarios, lévanos a consideralas como parte do patrimonio dos pobos e a apreciar dun xeito especial aquelas que están dentro do noso contexto, ben sexa nas páxinas dun libro, ben nun museo ou nun depósito arqueolóxico. A competencia que traballa o sentido da iniciativa e o espírito emprendedor estará presente sobre todo nos bloques de contidos non lingüísticos, para aproveitar a metodoloxía do traballo en grupo de xeito responsable e proactivo.

3. O DEPARTAMENTO DE LINGUAS CLÁSICAS. MATERIAS

Como dende fai varios anos, para este curso escolar contéplase no noso IES a existencia dun único Departamento de Linguas Clásicas (en lugar dun Departamento de grego e outro de latín) constituído por unha soa profesora con destino definitivo no centro, Alba Sotelino Martínez, que será tamén a xefa do departamento. Este curso non temos grupos de Grego nin en 1º nin en 2º de Bacharelato, por non acadar o mínimo de alumnos matriculados precisos, aínda que a profesora dispón de horas para impartir ditas materias.

MATERIAS	CURSO	HORAS SEMANAIS
Cultura Clásica	3ª ESO (dous grupos)	6
Latín	4ª ESO	3
Latín I	1º Bacharelato	4
Latín II	2º Bacharelato	4

O horario da profesora e xefa do departamento queda do seguinte xeito:

Horas lectivas do Dpto.	Titoría Pais	Gardas de Biblioteca	Reunión Biblioteca	Xefatura Departamento
17	1	2	2	1

4 LATÍN 4º ESO.

4.1. INTRODUCCIÓN E CONTEXTUALIZACIÓN.

De acordo ca lexislación en vigor (a lei orgánica 8/2013 do 9 de decembro, para a mellora da calidade educativa (LOMCE), a materia de Latín en 4º ESO forma parte das materias optativas para ese curso.

No IES Pino Manso no presente curso 2020-2021 escolleron a materia 10 alumnas/os.

4.2. OBXECTIVOS, CONTIDOS, AVALIACIÓN E COMPETENCIAS CLAVE.

Establecemos neste apartado a vinculación entre obxectivos, contidos, criterios de avaliación, estándares de aprendizaxe, grao mínimo de consecución de cada estándar, as competencias clave, os instrumentos de avaliación e criterios de cualificación.

Por cuestións de espazo, recolleemos na táboa os obxectivos, os criterios de avaliación, os estándares de aprendizaxe e as competencias clave, codificadas tal e como aparecen no Decreto 86/2015.

LATÍN 4º ESO						
1ª AVALIACIÓN						
OBXECTIVOS	CONTIDOS	CRITERIOS DE AVALIACIÓN	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	GRAO MÍNIMO DE CONSECUCIÓN DE CADA ESTÁNDAR	COMPETENCIAS CLAVE	INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN E CRITERIOS DE CUALIFICACIÓN
Bloque 1. O latín, orixe das linguas romances.						
<ul style="list-style-type: none"> ▪ f ▪ ñ ▪ o 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.1. Marco xeográfico da lingua. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.1. Coñecer e localizar en mapas o marco xeográfico da lingua latina. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ LAB1.1.1. 	Sinala sobre un mapa o marco xeográfico da lingua latina.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CMCCT ▪ CCEC ▪ CAA ▪ CD ▪ CSC 	<p>a. Instrumentos de avaliación:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Exames de contido lingüístico que incluírán actividades de declinación e conxugación, análises morfosintácticas, exercicios de tradución e retroversión, actividades de evolución do latín ao galego e ao castelán, exercicios de etimoloxía e de locucións latinas (realizaranse dous por avaliación) - Traballos de investigación en grupo ou individuais dos contidos do bloque 5 (un por trimestre) avaliados mediante exposición en clase - Lectura de textos de autores latinos (traducidos) ou textos actuais de temática clásica avaliados mediante a entrega de guías de lectura. - Participación activa e voluntaria nas clases. <p>b. Criterios de cualificación:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Exames gramática.....60% - Traballos e lecturas.....30% - Traballo diario.....10% <p>É importante subliñar que no caso de non acadar unha puntuación de 3 nos exames de gramática e tradución, ou na parte dos traballos, non se fará media e a materia estará suspensa na avaliación correspondente.</p> <p>Para acadar o aprobado na materia é necesario que a media entre as partes segundo as porcentaxes expostas sexa de 5. Os “redondeos” serán a partir do aprobado e dende ‘6.</p> <p><u>Traballo diario.</u></p> <p>Durante cada trimestre a profesora comprobará a realización das tarefas propostas para realizar na aula ou na casa, unhas dez veces a cada alumna/o. Cada vez que as tarefas estean realizadas correctamente sumaremos un punto á cualificación de traballo diario. En caso de que as tarefas estean resoltas de maneira non satisfactoria anotaremos 0’5 puntos. A suma destas notas será a</p>
<ul style="list-style-type: none"> ▪ e ▪ ñ ▪ o 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.2. O indoeuropeo. Linguas indoeuropeas e familias lingüísticas. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.2. Identificar o indoeuropeo como a lingua nai da maioría das linguas faladas en Europa actualmente. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ LAB.1.2.1. 	Define o indoeuropeo e reconece as linguas indoeuropeas e as súas familias.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CD ▪ CAA ▪ CMCCT 	
<ul style="list-style-type: none"> ▪ l ▪ ñ ▪ o 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.2. O indoeuropeo. Linguas indoeuropeas e familias lingüísticas. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.3. Agrupar as linguas indoeuropeas en familias lingüísticas e localizalas nun mapa. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ LAB.1.3.1. 	Identifica as linguas que se falan actualmente en Europa, diferenciando pola súa orixe entre indoeuropeas e non indoeuropeas.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CAA ▪ CD 	
<ul style="list-style-type: none"> ▪ l ▪ ñ ▪ o 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.3. Linguas de España: linguas romances e non romances. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.4. Coñecer as orixes das linguas faladas en España, clasificalas e localizalas nun mapa. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ LAB1.4.1. 	Identifica e localiza nun mapa as linguas románicas faladas en España.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CAA ▪ CD 	
<ul style="list-style-type: none"> ▪ f ▪ ñ ▪ o 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.4. Palabras patrimoniais, cultismos e semicultismos. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.5. Distinguir e identificar palabras patrimoniais, cultismos e semicultismos. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ LAB.1.5.1. 	Coñece os conceptos e e exemplos de cultismos, semicultismos e palabras patrimoniais.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL ▪ CAA 	
Bloque 2. Sistema da lingua latina: elementos básicos						
<ul style="list-style-type: none"> ▪ e 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.1. Orixes da escritura. Sistemas de escritura. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.1. Coñecer diferentes sistemas de escritura e distinguilos do alfabeto. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ LAB2.1.1. 	Coñece a orixe do alfabeto latino e a súa evolución ao galego e ao castelán.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CD ▪ CCEC 	
<ul style="list-style-type: none"> ▪ e 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.2. Orixes do 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.2. Coñecer a orixe do 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ LAB2.2.1. 		<ul style="list-style-type: none"> ▪ CAA 	

	alfabeto latino.	alfabeto nas linguas modernas e identificar os tipos de alfabeto empregados hoxe en día en Europa.			▪ CD	cualificación do traballo diario. En caso de que a/o alumna/o teña dez faltas sen xustificar a nota desta parte da materia será 0. Ademais a profesora porá especial atención á observación e o control do traballo diario do alumnado mediante:
▪ h	▪ B2.3. Pronuncia do latín.	▪ B2.3. Coñecer e aplicar con corrección as normas básicas de pronuncia en latín.	▪ LAB2.3.1.	Le textos en latín correctamente.	▪ CCL	- Preguntas frecuentes na aula. - Control da asistencia e puntualidade. - Observación do grao de participación en clase. - Observación da actitude (enfado, pasividade, aburrimiento...). Deste xeito a profesora observará as dificultades, os avances, os erros máis frecuentes da cada alumno/a e poderá atendelos axeitadamente.
Bloque 3. Morfoloxía						
▪ b	▪ B3.1. Formantes das palabras.	▪ B3.1. Identificar e distinguir os formantes das palabras.	▪ LAB3.1.1.	Descompón palabras sinalando e diferenciando lexemas e morfemas.	▪ CMCCT ▪ CCL	<u>Probas escritas.</u> Os exames de gramática e tradución recollerán todos os contidos explicados na aula, sen liberar materia, xa que estamos a falar dunha materia de avaliación continua. Polo mesmo as primeiras probas de cada trimestre terán menos valor no cómputo da nota final que a última (40%-60%).
▪ e	▪ B3.2. Tipos de palabras: variables e invariables.	▪ B3.2. Distinguir e clasificar tipos de palabras.	▪ LAB3.2.1.	Distingue palabras variables e invariables	▪ CAA ▪ CCL	<u>Traballos de investigación.</u> Cada avaliación o alumnado terá que presentar polo menos un traballo de investigación feito en parella ou grupo. O traballo será guiado e finalmente exposto ante a clase.
▪ e ▪ b	▪ B3.3. Concepto de declinación e conxugación.	▪ B3.3. Comprender o concepto de declinación e conxugación.	▪ LAB3.3.1.	Define o concepto de declinación e conxugación.	▪ CAA ▪ CCL	Valorarase: - A puntualidade na entrega dos índices e borradores. - A elaboración persoal e a posta en común das partes dentro do grupo. - A exposición oral. - A comprensión lectora. - A calidade da presentación mediante power point ou similar (escolla das imaxes, orde, unidade...)
▪ b ▪ e	▪ B3.4. Flexión nominal: 1ª e 2ª declinación; adxectivos do tipo 1.	▪ B3.4. Coñecer as declinacións, encadrar as palabras dentro da súa categoría e declinación, enuncialas e declinalas correctamente.	▪ LAB3.4.1. ▪ LAB3.4.2.	Enuncia e declina correctamente substantivos e adxectivos, por separado e en concordancia.	▪ CD ▪ CCL ▪ CAA	En cada trimestre, tendo en conta o tempo dispoñible e os intereses do alumnado, faremos máis traballos que poden ser de investigación, sobre unha lectura, unha película ou documental, etc...
▪ b ▪ e	▪ B3.5. Flexión verbal.	▪ B3.5. Coñecer as conxugacións, encadrar os verbos dentro da súa conxugación, enuncialos e conxugalos correctamente.	▪ LAB3.5.1. ▪ LAB3.5.2.	Identifica as conxugacións verbais segundo o enunciado verbal.	▪ CAA ▪ CCL	O peso dos traballos na cualificación será 50% o traballo de investigación en grupo e 50 o restos dos traballos.
▪ e ▪ b ▪ h ▪ ñ ▪ o	▪ B3.5. Flexión verbal: presente, imperfecto e futuro imperfecto na conxugación regular e do verbo SUM.	▪ B3.6. Recoñecer as formas dos tempos verbais formados a partir do tema de presente .	▪ LAB3.6.1. ▪ LAB3.6.4.	Recoñece os tempos verbais do tema de presente, conxúgaos correctamente e traduce correctamente as formas verbais ao galego e ao castelán.	▪ CCL ▪ CD ▪ CAA	O sistema de avaliación é continua, polo que nunca se liberará materia e non haberá exames de recuperación.
Bloque 4. Sintaxe						
▪ f	▪ B4.1. Elementos da oración.	▪ B4.1. Coñecer e analizar as funcións das palabras na oración.	▪ LAB4.1.1.	Analiza morfolóxica e sintacticamente frases e textos sinxelos.	▪ CMCCT	EN CASO DE TER A MATERIA SUPERADA A CUALIFICACIÓN DA MATERIA SERÁ A OBTIDA NA 3ª AVALIACIÓN.
▪ h	▪ B4.2. Casos latinos.	▪ B4.2. Coñecer os nomes	▪ LAB4.2.1.	Coñece os casos latinos e a	▪ CAA	

		dos casos latinos e identificar as súas principais funcións na oración, e saber traducir os casos á lingua materna adecuadamente.		función sintáctica que realiza cada un	▪ CCL
		▪	▪ LAB4.2.2.		
▪ e	▪ B4.3. Concordancia.	▪ B4.3. Recoñecer as regras de concordancia na lingua latina e a súa correspondencia no galego e no castelán.	▪ LAB4.3.1.	Traduce correctamente as oracións latinas ao galego e ao castelán e redacta pequenas frases en lingua latina.	▪ CCL
▪ b	▪ B4.4. Oración simple: oracións atributivas e predicativas.	▪ B4.4. Recoñecer e clasificar os tipos de oración simple.	▪ LAB4.4.1.	Clasifica tipos de oracións simples.	▪ CMCCT ▪ CCA ▪ CCL
Bloque 5. Roma: historia, cultura e civilización					
▪ a ▪ f ▪ e ▪ ñ	▪ B5.1. Períodos da historia de Roma.	▪ B5.1. Coñecer os feitos históricos das etapas da historia de Roma, encadralos no seu período correspondente e realizar eixes cronolóxicos.	▪ LAB5.1.1. ▪ LAB5.1.2. ▪ LAB5.1.3. ▪ LAB5.1.4.	Coñece as diferentes etapas da historia de Roma e os seus riscos, acontecementos e personaxes esenciais.	▪ CSC ▪ CSIEE ▪ CD ▪ CAA ▪ CMCCT ▪ CCEC ▪ CCL
▪ a ▪ ñ	▪ B5.2. Organización política e social de Roma.	▪ B5.2. Coñecer os trazos fundamentais da organización política e social de Roma.	▪ LAB5.2.1. ▪ LAB5.2.2	Describe os trazos esenciais dos diferentes sistemas de goberno romanos, coñece as características das clases sociais romanas e pode relacionalos cos actuais.	▪ CSC ▪ CSIEE ▪ CCEC ▪ CCL
▪ l ▪ n ▪ ñ	▪ B5.4. Mitoloxía e relixión.	▪ B5.4. Coñecer os principais deuses, semideuses e heroes da mitoloxía grecolatina. ▪ B5.5. Coñecer os deuses, mitos e heroes latinos, e establecer semellanzas e diferenzas entre os mitos e os heroes antigos e os actuais.	▪ LAB5.4.1. ▪ LAB5.5.1.	Coñece os principais deuses e deusas da mitoloxía grecolatina así como os heroes e recoñece na cultura contemporánea a súa influencia.	▪ CCEC ▪ CCL ▪ CD
Bloque 6. Textos					

▪ h	▪ B6.1. Análise morfolóxica e sintáctica.	▪ B6.1. Aplicar coñecementos básicos de morfoloxía e sintaxe para iniciarse na interpretación, na tradución e na retroversión de frases de dificultade progresiva e textos adaptados.	▪ LAB6.1.1.	Analiza morfolóxica, sintáctica e semanticamente textos e compara as súas estruturas coas das linguas propias.	▪ CCL ▪ CAA
▪ d ▪ o	▪ B6.2. Comparación das estruturas latinas coas das linguas propias.	▪ B6.2. Comparar as estruturas latinas coas das linguas propias.	▪ LAB6.2.1.		▪ CCL ▪ CAA
▪ h	▪ B6.3. Iniciación ás técnicas de tradución.	▪ B6.3. Utilizar correctamente os manuais de gramática e o dicionario, recoñecendo e analizando toda a información que proporcionan.	▪ LAB6.3.1.	Utiliza correctamente vocabularios e dicionarios.	▪ CCL ▪ CAA
▪ l ▪ f	▪ B6.4. Lectura comprensiva de textos latinos orixinais, adaptados ou traducidos.	▪ B6.4. Realizar a través dunha lectura comprensiva a análise e o comentario do contido e a estrutura de textos latinos traducidos.	▪ LAB6.4.1 ▪ LAB6.4.2.	Realiza comentarios sinxelos sobre os textos traducidos.	▪ CCEC ▪ CCL ▪ CMCCT ▪ CD
▪ b	▪ B6.5. Produción de pequenos textos propios en lingua latina.	▪ B6.5. Redactar en lingua latina pequenos textos de produción propia.	▪ LAB6.5.1.	Redacta frases sinxelas en latín.	▪ CCL
Bloque 7. Léxico					
▪ h ▪ ñ ▪ o	▪ B7.1. Vocabulario básico latino: léxico transparente; palabras de maior frecuencia.	▪ B7.1. Coñecer, identificar e traducir o léxico latino transparente e as palabras de maior frecuencia.	▪ LAB7.1.1. ▪ LAB7.1.2.	Deduce o significados dos termos latinos máis frecuentes.	▪ CAA ▪ CCL ▪ CD
▪ b ▪ ñ ▪ o ▪ l	▪ B7.2. Composición e derivación culta: lexemas, prefixos e sufixos.	▪ B7.2. Distinguir e coñecer o significado dos principais prefixos e sufixos que interveñen na composición e na derivación culta. ▪ B7.3. Recoñecer os elementos léxicos latinos que permanecen nas linguas do alumnado.	▪ LAB7.2.1. ▪ LAB7.3.1.	Identifica e explica a etimoloxía das palabras da lingua propia e o mantemento de elementos latinos nas palabras da lingua propia.	▪ CMCCT ▪ CCL

<ul style="list-style-type: none"> ▪ e ▪ b 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B7.3. Locucións latinas de uso actual. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B7.4. Coñecer o significado das principais locucións latinas de uso actual e saber empregalas nun contexto axeitado. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ LAB7.4.1. 	Coñece o significado das locucións latinas e é capaz de empregalas correctamente.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CD ▪ CSC ▪ CCEC ▪ CCL 	
--	--	--	---	---	--	--

2ª AVALIACIÓN

OBXECTIVOS	CONTIDOS	CRITERIOS DE AVALIACIÓN	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	GRAO MÍNIMO DE CONSECUCCIÓN DE CADA ESTÁNDAR	COMPETENCIAS CLAVE	INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN E CRITERIOS DE CUALIFICACIÓN
Bloque 1. O latín, orixe das linguas romances.						V. SUPRA
<ul style="list-style-type: none"> ▪ b ▪ ñ ▪ o 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.5. Nocións básicas de evolución fonética, morfolóxica e semántica do latín ao galego e ao castelán. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.6. Coñecer e aplicar as regras fundamentais da evolución fonética do latín ao galego e ao castelán, partindo dos étimos latinos. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ LAB.1.6.1. 	Coñece e aplica as normas de evolución fonética do latín ao galego e ao castelán.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL ▪ CAA 	
Bloque 2. Sistema da lingua latina: elementos básicos						
<ul style="list-style-type: none"> ▪ h 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.3. Pronuncia do latín. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.3. Coñecer e aplicar con corrección as normas básicas de pronuncia en latín. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ LAB2.3.1. 	Le textos en latín correctamente.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL 	
Bloque 3. Morfoloxía						
<ul style="list-style-type: none"> ▪ b ▪ e 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.4. Flexión nominal e pronominal: 3ª, 4ª e 5ª declinación, adxectivos do tipo 2. Pronomes persoais e reflexivos demostrativos 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.4. Coñecer as declinacións, encadrar as palabras dentro da súa categoría e declinación, enuncialas e declinalas correctamente. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ LAB3.4.1. ▪ LAB3.4.2. 	Enuncia e declina correctamente palabras e sintagmas.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CD ▪ CCL ▪ CAA 	
<ul style="list-style-type: none"> ▪ e ▪ b ▪ h ▪ ñ ▪ o 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.5. Flexión verbal: perfecto, pluscuamperfecto e futuro perfecto na conxugación regular e do verbo SUM. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.6. Recoñecer as formas dos tempos verbais formados a partir do tema de presente e perfecto da voz activa. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ LAB3.6.1. ▪ LAB3.6.4. 	Recoñece os tempos verbais do tema de presente e de perfecto, conxúgaos correctamente e traduce correctamente as formas verbais ao galego e ao castelán.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL ▪ CD ▪ CAA 	
Bloque 4. Sintaxe						
<ul style="list-style-type: none"> ▪ f 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B4.1. Elementos da oración. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B4.1. Coñecer e analizar as funcións das palabras na 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ LAB4.1.1. 	Analiza morfolóxica e sintacticamente frases e textos	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CMCCT 	

		oración.		sixelos.	
▪ h	▪ B4.2. Casos latinos.	▪ B4.2. Coñecer os nomes dos casos latinos e identificar as súas principais funcións na oración, e saber traducir os casos á lingua materna adecuadamente.	▪ LAB4.2.1. ▪ LAB4.2.2.	Coñece os casos latinos e a función sintáctica que realiza cada un. Traduce correctamente as oracións latinas ao galego e ao castelán e redacta pequenas frases en lingua latina.	▪ CAA ▪ CCL ▪ CCL
▪ e	▪ B4.3. Concordancia.	▪ B4.3. Recoñecer as regras de concordancia na lingua latina e a súa correspondencia no galego e no castelán.	▪ LAB4.3.1.		▪ CCL
▪ b	▪ B4.4. Oración composta: oracións coordinadas.	▪ B4.5. Distinguir as oracións simples das compostas.	▪ LAB4.5.1.	Distingue as oracións simples das compostas e, dentro destas, recoñece os diferentes tipos de oracións coordinadas.	▪ CMCCT ▪ CCA ▪ CCL
Bloque 5. Roma: historia, cultura e civilización					
▪ l ▪ n ▪ ñ	▪ B5.4. Mitoloxía e relixión.	▪ B5.4. Coñecer os principais deuses, semideuses e heroes da mitoloxía grecolatina. ▪ B5.5. Coñecer os deuses, mitos e heroes latinos, e establecer semellanzas e diferenzas entre os mitos e os heroes antigos e os actuais.	▪ LAB5.4.1. ▪ LAB5.5.1.	Coñece os principais deuses e deusas da mitoloxía grecolatina así como os heroes e recoñece na cultura contemporánea a súa influencia.	▪ CCEC ▪ CCL ▪ CD
▪ c ▪ ñ	▪ B5.3. A familia romana.	▪ B5.3. Coñecer a composición da familia e os papeis asignados aos seus membros.	▪ LAB5.3.1	Coñece a estrutura da familia romana e o papel dos seus membros e os compara cos actuais.	▪ CSC ▪ CCEC ▪ CCL
▪ m	▪ B5.5. Vida cotiá: vivenda, alimentación e indumentaria.	▪ B5.6. Recoñecer os tipos de vivenda empregados en Roma, as características principais da alimentación romana, os elementos da indumentaria e as normas de hixiene persoal, peiteados e cosméticos.	▪ LAB5.6.1.	Describe a vida cotiá no mundo romano e compárao ca actual.	▪ CD ▪ CCEC ▪ CSC ▪ CCL ▪ CSIEE ▪ CCL ▪ CAA
Bloque 6. Textos					
▪ h	▪ B6.1. Análise	▪ B6.1. Aplicar	▪ LAB6.1.1.	Analiza morfolóxica, sintáctica e	▪ CCL

	morfolóxica e sintáctica.	coñecementos básicos de morfoloxía e sintaxe para iniciarse na interpretación, na tradución e na retroversión de frases de dificultade progresiva e textos adaptados.		semanticamente textos e compara as súas estruturas coas das linguas propias.	<ul style="list-style-type: none"> CAA
<ul style="list-style-type: none"> d o 	<ul style="list-style-type: none"> B6.2. Comparación das estruturas latinas coas das linguas propias. 	<ul style="list-style-type: none"> B6.2. Comparar as estruturas latinas coas das linguas propias. 	<ul style="list-style-type: none"> LAB6.2.1. 		<ul style="list-style-type: none"> CCL CAA
<ul style="list-style-type: none"> h 	<ul style="list-style-type: none"> B6.3. Iniciación ás técnicas de tradución. 	<ul style="list-style-type: none"> B6.3. Utilizar correctamente os manuais de gramática e o dicionario, recoñecendo e analizando toda a información que proporcionan. 	<ul style="list-style-type: none"> LAB6.3.1. Utiliza correctamente os manuais e o dicionario, analizando a información que proporcionan, para traducir pequenos textos. 	Utiliza correctamente vocabularios e dicionarios.	<ul style="list-style-type: none"> CCL CAA
<ul style="list-style-type: none"> l f 	<ul style="list-style-type: none"> B6.4. Lectura comprensiva de textos latinos orixinais, adaptados ou traducidos. 	<ul style="list-style-type: none"> B6.4. Realizar a través dunha lectura comprensiva a análise e o comentario do contido e a estrutura de textos latinos traducidos. 	<ul style="list-style-type: none"> LAB6.4.1 LAB6.4.2. 	Realiza comentarios sinxelos sobre os textos traducidos.	<ul style="list-style-type: none"> CCEC CCL CMCCT CD CCL
<ul style="list-style-type: none"> b 	<ul style="list-style-type: none"> B6.5. Producción de pequenos textos propios en lingua latina. 	<ul style="list-style-type: none"> B6.5. Redactar en lingua latina pequenos textos de produción propia. 	<ul style="list-style-type: none"> LAB6.5.1. 	Redacta frases sinxelas e pequenos textos en latín.	<ul style="list-style-type: none"> CCL
<ul style="list-style-type: none"> g 	<ul style="list-style-type: none"> B6.5. Producción de pequenos textos propios en lingua latina. 	<ul style="list-style-type: none"> B6.6. Realizar pequenos coloquios en latín con frases sinxelas e de dificultade progresiva. 	<ul style="list-style-type: none"> LAB6.6.1. 	Pode manter un diálogo, preparado con anterioridade, en latín.	<ul style="list-style-type: none"> CCL
Bloque 7. Léxico					
<ul style="list-style-type: none"> h ñ o 	<ul style="list-style-type: none"> B7.1. Vocabulario básico latino: léxico transparente; palabras de maior frecuencia. 	<ul style="list-style-type: none"> B7.1. Coñecer, identificar e traducir o léxico latino transparente e as palabras de maior frecuencia. 	<ul style="list-style-type: none"> LAB7.1.1. LAB7.1.2. 	Deduce o significados dos termos latinos máis frecuentes.	<ul style="list-style-type: none"> CCL CD CAA
<ul style="list-style-type: none"> b ñ o 	<ul style="list-style-type: none"> B7.2. Composición e derivación culta: lexemas, prefixos e sufixos. 	<ul style="list-style-type: none"> B7.2. Distinguir e coñecer o significado dos principais prefixos e sufixos que interveñen na 	<ul style="list-style-type: none"> LAB7.2.1. LAB7.3.1. 	Identifica e explica a etimoloxía das palabras da lingua propia e o mantemento de elementos latinos nas palabras da lingua propia.	<ul style="list-style-type: none"> CMCCT CCL

▪ l		composición e na derivación culta. ▪ B7.3. Recoñecer os elementos léxicos latinos que permanecen nas linguas do alumnado.				
▪ e ▪ b	▪ B7.3. Locucións latinas de uso actual.	▪ B7.4. Coñecer o significado das principais locucións latinas de uso actual e saber empregalas nun contexto axeitado.	▪ LAB7.4.1.	Coñece o significado das locucións latinas e é capaz de empregalas correctamente.	▪ CD ▪ CSC ▪ CCEC ▪ CCL	

3ª AVALIACIÓN

OBXECTIVOS	CONTIDOS	CRITERIOS DE AVALIACIÓN	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	GRAO MÍNIMO DE CONSECUENCIA DE CADA ESTÁNDAR	COMPETENCIAS CLAVE	INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN E CRITERIOS DE CUALIFICACIÓN
Bloque 1. O latín, orixe das linguas romances.						
▪ b ▪ ñ ▪ o	▪ B1.5. Nocións básicas de evolución fonética, morfolóxica e semántica do latín ao galego e ao castelán.	▪ B1.6. Coñecer e aplicar as regras fundamentais da evolución fonética do latín ao galego e ao castelán, partindo dos étimos latinos.	▪ LAB.1.6.1.	Coñece e aplica as normas de evolución fonética do latín ao galego e ao castelán.	▪ CCL ▪ CAA	V. SUPRA
Bloque 2. Sistema da lingua latina: elementos básicos						
▪ h	▪ B2.3. Pronuncia do latín.	▪ B2.3. Coñecer e aplicar con corrección as normas básicas de pronuncia en latín.	▪ LAB2.3.1.	Le textos en latín correctamente.	▪ CCL	
Bloque 3. Morfoloxía						
▪ b ▪ e	▪ B3.4. Flexión nominal: os numerais	▪ B3.4. Coñecer as declinacións, encadrar as palabras dentro da súa categoría e declinación, enunciálas e declinalas correctamente.	▪ LAB3.4.1. ▪ LAB3.4.2.	Coñece os numerais romanos e declina correctamente os elementos flexivos desta serie.	▪ CD ▪ CCL ▪ CAA	
▪ e ▪ b ▪ h	▪ B3.5. Flexión verbal: tema de presente e perfecto da voz pasiva.	▪ B3.6. Recoñecer as formas dos tempos verbais formados a partir do tema de presente e perfecto,	▪ LAB3.6.1. ▪ LAB3.6.4.	Recoñece os tempos verbais do tema de presente e perfecto, tanto en voa activa como pasiva, conxúgaos correctamente e	▪ CCL ▪ CD	

<ul style="list-style-type: none"> ▪ ñ ▪ o 	Formas non persoais do verbo: o infinitivo de presente activo e o participio de perfecto.	tanto en voz activa como en voz pasiva, así como as formas non persoais do verbo: infinitivo de presente activo e participio de perfecto.		traduce correctamente as formas verbais ao galego e ao castelán. Coñece e traduce correctamente as formas nominais do verbo (infinitivo de presente activo e participio de perfecto)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CAA
Bloque 4. Sintaxe					
<ul style="list-style-type: none"> ▪ b 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B4.6. Construcións de infinitivo e participio máis transparentes. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B4.6. Identificar, distinguir e traducir correctamente as construcións de infinitivo e participio máis transparentes. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ LAB4.6.1. 	Analiza e traduce correctamente as principais construcións de participio e infinitivo.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL
Bloque 5. Roma: historia, cultura e civilización					
<ul style="list-style-type: none"> ▪ l ▪ n ▪ ñ 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B5.4. Mitoloxía e relixión. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B5.4. Coñecer os principais deuses, semideuses e heroes da mitoloxía grecolatina. ▪ B5.5. Coñecer os deuses, mitos e heroes latinos, e establecer semellanzas e diferenzas entre os mitos e os heroes antigos e os actuais. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ LAB5.4.1. ▪ LAB5.5.1. 	Coñece os principais deuses e deusas da mitoloxía grecolatina así como os heroes e reconece na cultura contemporánea a súa influencia.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCEC ▪ CCL ▪ CD
<ul style="list-style-type: none"> ▪ d ▪ e ▪ ñ 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B5.6. Espectáculos públicos: teatro, circo e anfiteatro. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B5.7. Coñecer os espectáculos públicos realizados no teatro, no circo e no anfiteatro, e a súa relación co mundo actual. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ LAB5.7.1. 	Coñece os tipos de espectáculos públicos da antiga Roma e os edificios onde se levaban a cabo.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CSIEE ▪ CCL ▪ CMCCT ▪ CCEC
Bloque 6. Textos					
<ul style="list-style-type: none"> ▪ h 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B6.1. Análise morfolóxica e sintáctica. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B6.1. Aplicar coñecementos básicos de morfoloxía e sintaxe para iniciarse na interpretación, na tradución e na retroversión de frases de dificultade progresiva e textos adaptados. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ LAB6.1.1. 	Analiza morfolóxica, sintáctica e semanticamente textos e compara as súas estruturas coas das linguas propias.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL ▪ CAA
<ul style="list-style-type: none"> ▪ d ▪ o 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B6.2. Comparación das estruturas latinas coas das linguas propias. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B6.2. Comparar as estruturas latinas coas das linguas propias. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ LAB6.2.1. 		<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL ▪ CAA

▪ h	▪ B6.3. Iniciación ás técnicas de tradución.	▪ B6.3. Utilizar correctamente os manuais de gramática e o dicionario, recoñecendo e analizando toda a información que proporcionan.	▪ LAB6.3.1.	Utiliza correctamente vocabularios e dicionarios.	▪ CCL ▪ CAA
▪ l ▪ f	▪ B6.4. Lectura comprensiva de textos latinos orixinais, adaptados ou traducidos.	▪ B6.4. Realizar a través dunha lectura comprensiva a análise e o comentario do contido e a estrutura de textos latinos traducidos.	▪ LAB6.4.1 ▪ LAB6.4.2.	Realiza comentarios sinxelos sobre os textos traducidos.	▪ CCEC ▪ CCL ▪ CMCCT ▪ CD ▪ CCL
▪ b	▪ B6.5. Producción de pequenos textos propios en lingua latina.	▪ B6.5. Redactar en lingua latina pequenos textos de produción propia.	▪ LAB6.5.1.	Redacta frases sinxelas en latín.	▪ CCL
Bloque 7. Léxico					
▪ h ▪ ñ ▪ o	▪ B7.1. Vocabulario básico latino: léxico transparente; palabras de maior frecuencia.	▪ B7.1. Coñecer, identificar e traducir o léxico latino transparente e as palabras de maior frecuencia.	▪ LAB7.1.1. ▪ LAB7.1.2.	Deduce o significados dos termos latinos máis frecuentes.	▪ CAA ▪ CCL ▪ CD ▪ CAA
▪ b ▪ ñ ▪ o ▪ l	▪ B7.2. Composición e derivación culta: lexemas, prefixos e sufixos.	▪ B7.2. Distinguir e coñecer o significado dos principais prefixos e sufixos que interveñen na composición e na derivación culta. ▪ B7.3. Recoñecer os elementos léxicos latinos que permanecen nas linguas do alumnado.	▪ LAB7.2.1. ▪ LAB7.3.1.	Identifica e explica a etimoloxía das palabras da lingua propia e o mantemento de elementos latinos nas palabras da lingua propia.	▪ CMCCT ▪ CCL
▪ e ▪ b	▪ B7.3. Locucións latinas de uso actual.	▪ B7.4. Coñecer o significado das principais locucións latinas de uso actual e saber empregarlas nun contexto axeitado.	▪ LAB7.4.1.	Coñece o significado das locucións latinas e é capaz de empregarlas correctamente.	▪ CD ▪ CSC ▪ CCEC ▪ CCL

5. LATÍN II

7.1. INTRODUCCIÓN E CONTEXTUALIZACIÓN.

No marco legislativo LOMCE a materia de Latín II forma parte das materias xerais, dentro do bloque das materias troncais que o alumnado debe cursar obrigatoriamente no itinerario do Bacharelato de Humanidades. En Latín II temos matriculados 15 alumno/as.

7.2. OBXECTIVOS, CONTIDOS, AVALIACIÓN E COMPETENCIAS CLAVE.

Establecemos neste apartado a vinculación entre obxectivos, contidos, criterios de avaliación, estándares de aprendizaxe, grao mínimo de consecución de cada estándar, as competencias clave, os instrumentos e procedementos de avaliación.

Por cuestións de espazo, recolleemos na táboa os obxectivos, os criterios de avaliación, os estándares de aprendizaxe e as competencias clave, codificadas tal e como aparecen no Decreto 86/2015.

LATÍN II						
1ª AVALIACIÓN						
OBXECTIVOS	CONTIDOS	CRITERIOS DE AVALIACIÓN	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	GRAO MÍNIMO DE CONSECUECIÓN DE CADA ESTÁNDAR	COMPETENCIAS CLAVE	INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN E CRITERIOS DE CUALIFICACIÓN
Bloque 1. O latín, orixe das linguas romances.						
<ul style="list-style-type: none"> ▪ d ▪ p 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.1. Mantemento de elementos lingüísticos latinos nas linguas modernas: palabras patrimoniais, cultismos e semicultismos. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.1. Distinguir e identificar palabras patrimoniais, cultismos e semicultismos. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ LA2B1.1.1. 	Recoñece a partir do étimo latino palabras patrimoniais, cultismos e semicultismos.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL ▪ CAA ▪ CCEC 	<p>a. Instrumentos de avaliación:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Exames de contido lingüístico que incluírán actividades de declinación e conxugación, análises morfosintácticas, exercicios de tradución e retroversión, actividades de evolución do latín ao galego e ao castelán, exercicios de etimoloxía e de locucións latinas (realizaranse dous por avaliación) - Traballos individuais (debido o baixo número de alumando non é práctico facer traballos en grupo; deixamos aberta a posibilidade de realizar algún traballo por parellas) dos contidos de literatura ou de temas de historia e civilización romana que a profesora considere útiles e non consolidados (un por trimestre) avaliados mediante a entrega dun traballo escrito os de literatura e
<ul style="list-style-type: none"> ▪ d ▪ g ▪ p 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.2. Evolución fonética, morfolóxica e semántica do latín 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.2. Coñecer e aplicar as regras da evolución fonética e recoñecer os procesos de evolución 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ LA2B1.2.1. ▪ LA2B1.2.2. 	Coñece as regras de evolución fonética das vogais e ditongos do latín ao galego e ao castelán.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL ▪ CMCCT ▪ CCEC 	

	ao galego e ao castelán: vogais tónicas, átonas e ditongos.	semántica do latín ao galego e ao castelán, partindo dos étimos latinos.			<ul style="list-style-type: none"> CD CAA 	<p>exposición os de temas de cultura.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Saídas voluntarias para analizar e traducir textos preparados na casa.
Bloque 2. Morfoloxía						
<ul style="list-style-type: none"> i l d 	<ul style="list-style-type: none"> B2.1. Morfoloxía nominal e pronominal: repaso e ampliación da flexión nominal e pronominal: declinacións, adxectivos, graos do adxectivo, numerais. 	<ul style="list-style-type: none"> B2.1. Coñecer as categorías gramaticais. B2.2. Coñecer, identificar e distinguir os formantes das palabras. B2.3. Realizar a análise morfolóxica das palabras dun texto latino e enuncialas. B2.4. Identificar, declinar e traducir todas as formas nominais e pronominais. 	<ul style="list-style-type: none"> LA2B2.1.1. LA2B2.2.1. LA2B2.3.1. LA2B2.4.1. LA2B2.4.2. 	Coñece e identifica as categorías gramaticais, diferencia os formantes das palabras e as separa en lexemas e morfemas e as analiza morfoloxicamente e as traduce correctamente coa axuda do dicionario.	<ul style="list-style-type: none"> CAA CCL CMCCT CD 	<p>b. Criterios de cualificación:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Exames escritos ou orais.....70% - Traballos.....20% - Saídas tradución.....10% <p>É importante subliñar que no caso de non acadar unha puntuación de 3 en exames e traballos non se fará media e a materia estará suspensa no trimestre correspondente.</p> <p><u>Probas escritas.</u></p> <p>As probas recollerán o exposto durante o período correspondente. En canto os exames de gramática e tradución realizaranse dous por trimestre, sen liberar materia, xa que estamos a falar dunha materia de avaliación continua. Polo mesmo as primeiras probas de cada trimestre terán menos valor no cómputo da nota final que a última (40%-60%).</p> <p>Calculamos que a partir de xaneiro os exames seguirán o modelo das ABAU, polo que os temas de literatura serán tamén materia de exame.</p>
<ul style="list-style-type: none"> l d 	<ul style="list-style-type: none"> B2.2. Morfoloxía verbal: repaso e ampliación da flexión verbal. Tema de presente e perfecto da conjugación regular en voz activa e do verbo sum. Formas nominais do verbo: infinitivos. 	<ul style="list-style-type: none"> B2.5. Identificar, conxugar, traducir e efectuar a retroversión de todas as formas verbais. 	<ul style="list-style-type: none"> LA2B2.5.1. LA2B2.5.2. 	Identifica, conxuga e traduce coa axuda do dicionario as formas verbais estudadas.	<ul style="list-style-type: none"> CD CAA CCL 	<p><u>Traballos</u></p> <p><u>-Temas de literatura.</u></p> <p>Cada alumna/o terá que preparar ao longo do curso os cinco temas de literatura que caen nas ABAU. Valorarase o tratamento do tema de xeito completo pero tamén a concisión, a síntese e a correcta redacción do traballo. Este curso realizaremos lecturas de autores clásicos, preferentemente dos autores propostos nos temas de literatura ABAU. O alumando terá que realizar unha guía de lectura.</p>
Bloque 3. Sintaxe.						
<ul style="list-style-type: none"> e 	<ul style="list-style-type: none"> B3.1. Estudo pormenorizado da sintaxe nominal e pronominal: afondamento na sintaxe dos casos. 	<ul style="list-style-type: none"> B3.1. Coñecer e aplicar os coñecementos da sintaxe nominal e pronominal para a tradución de textos latinos. 	<ul style="list-style-type: none"> LA2B3.1.1. 	Analiza e traduce correctamente todos os casos latinos.	<ul style="list-style-type: none"> CCL CAA 	<p>- Temas de cultura.</p> <p>En caso de realizarse, tratarase de traballos de investigación. O traballo será guiado e entregado por escrito. Dependendo do tempo do que dispoñamos, pode que teñan que ser presentados na aula. Valorarase:</p> <ul style="list-style-type: none"> - A puntualidade na entrega dos índices e borradores. - A presentación mediante power point ou similar. - A redacción e/ou a exposición oral.
<ul style="list-style-type: none"> e p 	<ul style="list-style-type: none"> B3.2. Tipos de oracións e construcións sintácticas. 	<ul style="list-style-type: none"> B3.2. Recoñecer e clasificar as oracións e as construcións sintácticas latinas. B3.3. Relacionar e aplicar coñecementos sobre elementos e construcións sintácticas en interpretación e tradución 	<ul style="list-style-type: none"> LA2B3.2.1. LA2B3.3.1. 	Recoñece as estruturas sintácticas latinas, tradúceas correctamente e pode relacionalas e coparalas cas de outras linguas que coñeza.	<ul style="list-style-type: none"> CCL CAA 	<p>O sistema de avaliación é continua, polo que nunca se liberará materia e non haberá exames de recuperación.</p>

		de textos latinos.			
▪ d	▪ B3.3. Oración compuesta: coordinación e subordinación. ▪ Oración de relativo	▪ B3.4. Definir, comprender e recoñecer os diferentes tipos de oracións compostas coordinadas e subordinadas.	▪ LA2B3.4.1.	Diferencia os tipos de oración compuesta, tanto coordinadas como subordinadas.	▪ CAA ▪ CCL
▪ e	▪ B3.4. Construcións de infinitivo..	▪ B3.5. Coñecer as funcións das formas non persoais do verbo: infinitivo, participio.	▪ LA2B3.5.1.	Analiza e traduce correctamente as construcións con infinitivos e participios.	▪ CCL ▪ CAA
Bloque 4. Literatura latina.					
▪ h	▪ B4.1. Transmisión literaria.	▪ B4.1. Enumerar os principais factores da transmisión da literatura latina ao longo dos períodos históricos, e describir os soportes da escritura na Antigüidade e a súa evolución.	▪ LA2B4.1.1.	Coñece os principais fitos na transmisión da literatura clásica.	▪ CCEC ▪ CMCCT ▪ CCEC
▪ n ▪ i ▪ g ▪ d ▪ h ▪ p	▪ B4.1. Transmisión literaria e xéneros literarios latinos: épica, lírica.	▪ B4.2. Coñecer as características dos xéneros literarios latinos, os seus autores, as obras máis representativas e as súas influencias na literatura posterior.	▪ LA2B4.2.1.	Coñece as principais características dos xéneros literarios latinos e os seus principais autores e obras e recoñece influencias na literatura posterior.	▪ CAA ▪ CCL ▪ CCEC
		▪ B4.3. Coñecer os fitos esenciais da literatura latina como base literaria da literatura e da cultura europea e occidental.	▪ LA2B4.3.1. ▪ LA2B4.3.2. .		▪ CMCCT ▪ CCEC ▪ CD ▪ CCL
		▪ B4.4. Analizar, interpretar e situar no tempo textos mediante lectura comprensiva, distinguindo xénero, época, características e estrutura, se a extensión da pasaxe o permite.	▪ LA2B4.4.1.		▪ CCL ▪ CSC ▪ CCEC
		▪ B4.5. Establecer relacións e paralelismos entre a literatura clásica e a	▪ LA2B4.5.1. ▪ LA2B4.5.2.		▪ CSC ▪ CD ▪ CCL

		posterior.			<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CD ▪ CCL 	
Bloque 5. Textos.						
<ul style="list-style-type: none"> ▪ e ▪ d 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B5.1. Tradución e interpretación de textos latinos. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B5.1. Realizar a tradución e interpretación de textos latinos orixinais. ▪ B5.2. Utilizar o dicionario, analizar e valorar correctamente a información gramatical que proporciona e procurar o termo máis acaído na lingua propia para a tradución do texto. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ LA2B5.1.1. ▪ LA2B5.2.1. 	Emprega a análise morfosintáctica para traducir correctamente textos latinos, en primeiro lugar adaptados e despois orixinais, utilizando correctamente o dicionario.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CD ▪ CAA ▪ CCL 	
<ul style="list-style-type: none"> ▪ b 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B5.2. Comentario e análise histórica, lingüística e literaria de textos latinos orixinais. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B5.3. Realizar comentarios lingüísticos, históricos e literarios de textos de autores latinos. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ LA2B5.3.1. 	Fai comentarios, lingüísticos, históricos e literarios, cada vez máis profundos, dos textos.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CAA ▪ CSC ▪ CCEC ▪ CCL 	
<ul style="list-style-type: none"> ▪ a 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B5.3. Coñecemento do contexto social, cultural e histórico dos textos traducidos. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B5.4. Coñecer o contexto social, cultural e histórico dos textos traducidos. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ LA2B5.4.1. 	Coñece o contexto histórico, social, e cultural dos textos traducidos.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CCEC ▪ CCL 	
Bloque 6. Léxico						
<ul style="list-style-type: none"> ▪ e ▪ p 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B6.1. Ampliación de vocabulario básico latino: léxico literario. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B6.1. Coñecer, identificar e traducir termos latinos pertencentes ao vocabulario especializado: léxico literario, científico e filosófico. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ LA2B6.1.1 	Coñece léxico latino literario e tradúceo correctamente.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL ▪ CMCCT ▪ CD 	
<ul style="list-style-type: none"> ▪ d ▪ g ▪ p 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B6.2. Etimoloxía e orixe das palabras da propia lingua. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B6.2. Recoñecer os elementos léxicos latinos que permanecen nas linguas dos/das estudantes. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ LA2B6.2.1. ▪ LA2B6.2.2. 	Deduce o significado de palabras latinas non estudadas a partir das linguas propias e identifica as etimoloxías latinas	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CAA ▪ CCL ▪ CD 	
<ul style="list-style-type: none"> ▪ h 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B6.3. Locucións e expresións latinas incorporadas á lingua coloquial e á literaria. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B6.3. Coñecer o significado das principais locucións latinas de uso actual e saber empregalas nun contexto axeitado. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ LA2B6.3.1. 	Coñece e emprega correctamente as locucións latinas.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CMCCT ▪ CSC ▪ CD ▪ CCEC ▪ CCL 	

2ª AVALIACIÓN

OBXECTIVOS	CONTIDOS	CRITERIOS DE AVALIACIÓN	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	GRAO MÍNIMO DE CONSECUENCIA DE CADA ESTÁNDAR	COMPETENCIAS CLAVE	INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN E CRITERIOS DE CUALIFICACIÓN
Bloque 1. O latín, orixe das linguas romances.						
<ul style="list-style-type: none"> ▪ d ▪ g ▪ p 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.2. Evolución fonética, morfolóxica e semántica do latín ao galego e ao castelán: consonantes. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.2. Coñecer e aplicar as regras da evolución fonética e recoñecer os procesos de evolución semántica do latín ao galego e ao castelán, partindo dos étimos latinos. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ LA2B1.2.1. ▪ LA2B1.2.2. 	Coñece as regras de evolución fonética das consonantes latinas ao galego e ao castelán.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL ▪ CMCCT ▪ CCEC ▪ CD ▪ CAA 	v.supra
Bloque 2. Morfoloxía						
<ul style="list-style-type: none"> ▪ i ▪ d ▪ l 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.1. Morfoloxía nominal e pronominal: formas menos usuais e irregulares. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.1. Coñecer as categorías gramaticais. ▪ B2.2. Coñecer, identificar e distinguir os formantes das palabras. ▪ B2.3. Realizar a análise morfolóxica das palabras dun texto latino e enuncialas. ▪ B2.4. Identificar, declinar e traducir todas as formas nominais e pronominais. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ LA2B2.1.1. ▪ LA2B2.2.1. ▪ LA2B2.3.1. ▪ LA2B2.4.1. ▪ LA2B2.4.2. 	Analiza morfoloxicamente e traduce correctamente as formas nominais e pronominais que aparecen nos textos.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CMCCT ▪ CD ▪ CCL ▪ CAA 	
<ul style="list-style-type: none"> ▪ l ▪ d 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.2. Morfoloxía verbal: repaso e ampliación da flexión verbal. Tema de presente e perfecto da conxugación regular en voz pasiva en modo indicativo e en voz activa e pasiva en modo subxuntivo e imperativo e do verbo sum. ▪ Formas nominais do verbo: participios. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.5. Identificar, conxugar, traducir e efectuar a retroversión de todas as formas verbais. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ LA2B2.5.1. ▪ LA2B2.5.2. 	Analiza e traduce correctamente as formas verbais, sabendo empregar o dicionario.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CD ▪ CAA ▪ CCL 	

	xerundio xerundivo e supino					
	<ul style="list-style-type: none"> Verbos depoñentes e semidepoñentes. 					
Bloque 3. Sintaxe.						
<ul style="list-style-type: none"> d 	<ul style="list-style-type: none"> B3.3. Oración composta: coordinación e subordinación (cum, ut, ne,). 	<ul style="list-style-type: none"> B3.4. Definir, comprender e recoñecer os diferentes tipos de oracións compostas coordinadas e subordinadas. 	<ul style="list-style-type: none"> LA2B3.4.1. 	Diferencia os tipos de oración composta, tanto coordinadas como subordinadas.	<ul style="list-style-type: none"> CAA CCL 	
<ul style="list-style-type: none"> e 	<ul style="list-style-type: none"> B3.4. Construcións de infinitivo, participio, xerundio e xerundivo e supino. 	<ul style="list-style-type: none"> B3.5. Coñecer as funcións das formas non persoais do verbo: xerundio, xerundivo e supino. 	<ul style="list-style-type: none"> LA2B3.5.1. 	Analiza e traduce correctamente as construcións con xerundio, xerundivo e supino.	<ul style="list-style-type: none"> CCL CAA 	
Bloque 4. Literatura latina.						
<ul style="list-style-type: none"> n i g d h p 	<ul style="list-style-type: none"> B4.1. Transmisión literaria e xéneros literarios latinos: historiografía e comedia. 	<ul style="list-style-type: none"> B4.2. Coñecer as características dos xéneros literarios latinos, os seus autores, as obras máis representativas e as súas influencias na literatura posterior. 	<ul style="list-style-type: none"> LA2B4.2.1. 	Coñece as principais características dos xéneros literarios latinos e os seus principais autores e obras e recoñece influencias na literatura posterior.	<ul style="list-style-type: none"> CAA CCL CCEC 	
		<ul style="list-style-type: none"> B4.3. Coñecer os fitos esenciais da literatura latina como base literaria da literatura e da cultura europea e occidental. 	<ul style="list-style-type: none"> LA2B4.3.1. LA2B4.3.2. 		<ul style="list-style-type: none"> CMCCT CCEC CD CCL 	
		<ul style="list-style-type: none"> B4.4. Analizar, interpretar e situar no tempo textos mediante lectura comprensiva, distinguindo xénero, época, características e estrutura, se a extensión da pasaxe o permite. 	<ul style="list-style-type: none"> LA2B4.4.1. 		<ul style="list-style-type: none"> CCL CSC CCEC 	
		<ul style="list-style-type: none"> B4.5. Establecer relacións e paralelismos entre a literatura clásica e a posterior. 	<ul style="list-style-type: none"> LA2B4.5.1. LA2B4.5.2. 		<ul style="list-style-type: none"> CSC CD CCL CSC CD CCL 	

Bloque 5. Textos.					
<ul style="list-style-type: none"> ▪ e ▪ d 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B5.1. Tradución e interpretación de textos latinos. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B5.1. Realizar a tradución e interpretación de textos latinos orixinais. ▪ B5.2. Utilizar o dicionario, analizar e valorar correctamente a información gramatical que proporciona e procurar o termo máis acaído na lingua propia para a tradución do texto. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ LA2B5.1.1. ▪ LA2B5.2.1. 	<p>Emprega a análise morfosintáctica para traducir correctamente textos latinos orixinais utilizando correctamente o dicionario.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL ▪ CAA ▪ CD
<ul style="list-style-type: none"> ▪ b 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B5.2. Comentario e análise histórica, lingüística e literaria de textos latinos orixinais. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B5.3. Realizar comentarios lingüísticos, históricos e literarios de textos de autores latinos. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ LA2B5.3.1. A 	<p>Realiza comentarios lingüísticos, históricos e literarios de textos.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CAA ▪ CSC ▪ CCEC ▪ CCL
<ul style="list-style-type: none"> ▪ a 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B5.3. Coñecemento do contexto social, cultural e histórico dos textos traducidos. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B5.4. Coñecer o contexto social, cultural e histórico dos textos traducidos. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ LA2B5.4.1. 	<p>Identifica o contexto social, cultural e histórico dos textos</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CCEC ▪ CCL
Bloque 6. Léxico					
<ul style="list-style-type: none"> ▪ e ▪ p 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B6.1. Ampliación de vocabulario básico latino: léxico científico e filosófico. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B6.1. Coñecer, identificar e traducir termos latinos pertencentes ao vocabulario especializado: léxico literario, científico e filosófico. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ LA2B6.1.1 	<p>Coñece léxico latino científico e filosófico e tradúceo correctamente.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL ▪ CMCCT ▪ CD
<ul style="list-style-type: none"> ▪ d ▪ g ▪ p 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B6.2. Etimoloxía e orixe das palabras da propia lingua. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B6.2. Recoñecer os elementos léxicos latinos que permanecen nas linguas dos/das estudantes. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ LA2B6.2.1. . ▪ LA2B6.2.2. 	<p>Deduce o significado de palabras latinas non estudadas a partir das linguas propias e identifica as etimoloxías latinas</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CAA ▪ CCL ▪ CD
<ul style="list-style-type: none"> ▪ h 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B6.3. Locucións e expresións latinas incorporadas á lingua coloquial e á literaria. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B6.3. Coñecer o significado das principais locucións latinas de uso actual e saber empregalas nun contexto axeitado. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ LA2B6.3.1. 	<p>Coñece e emprega correctamente as locucións latinas.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CMCCT ▪ CSC ▪ CD ▪ CCEC ▪ CCL
<ul style="list-style-type: none"> ▪ d ▪ p 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B6.4. Composición e derivación culta: lexemas, prefixos e sufixos de orixe 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B6.4. Recoñecer a presenza de latinismos e helenismos na linguaxe científica e na fala culta, e 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ LA2B6.4.1. 	<p>Coñece e explica o significado dos helenismos e latinismos máis frecuentes en galego e castelán.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL ▪ CCEC

	latina e grega.	deducir o seu significado a partir dos correspondentes termos latinos e gregos.				
--	-----------------	---	--	--	--	--

3ª AVALIACIÓN						
OBJETIVOS	CONTIDOS	CRITERIOS DE AVALIACIÓN	ESTÁNDARES DE APRENDIZAJE	GRADO MÍNIMO DE CONSECUENCIA DE CADA ESTÁNDAR	COMPETENCIAS CLAVE	INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN E CRITERIOS DE CUALIFICACIÓN
Bloque 2. Morfoloxía						
<ul style="list-style-type: none"> ▪ i ▪ d ▪ l 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.1. Morfoloxía nominal e pronominal: formas menos usuais e irregulares. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.1. Coñecer as categorías gramaticais. ▪ B2.2. Coñecer, identificar e distinguir os formantes das palabras. ▪ B2.3. Realizar a análise morfolóxica das palabras dun texto latino e enuncialas. ▪ B2.4. Identificar, declinar e traducir todas as formas nominais e pronominais. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ LA2B2.1.1. ▪ LA2B2.2.1. ▪ LA2B2.3.1. ▪ LA2B2.4.1. ▪ LA2B2.4.2. 	<p>Analiza morfoloxicamente e traduce correctamente as formas nominais e pronominais que aparecen nos textos.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CMCCT ▪ CD ▪ CCL ▪ CAA 	
<ul style="list-style-type: none"> ▪ l ▪ d 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.2. Morfoloxía verbal: verbos irregulares. Conxugación perifrástica. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.5. Identificar, conxugar, traducir e efectuar a retroversión de todas as formas verbais. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ LA2B2.5.1. ▪ LA2B2.5.2. 	<p>Analiza e traduce correctamente as formas verbais, sabendo empregar o dicionario.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CD ▪ CAA ▪ CCL 	
Bloque 3. Sintaxe.						
<ul style="list-style-type: none"> ▪ d 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.3. Oración composta: coordinación e subordinación. Quod, estilo indirecto, oracións interrogativas. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.4. Definir, comprender e recoñecer os diferentes tipos de oracións compostas coordinadas e subordinadas. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ LA2B3.4.1. 	<p>Diferencia os tipos de oración composta, tanto coordinadas como subordinadas.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CAA ▪ CCL 	
Bloque 4. Literatura latina.						
<ul style="list-style-type: none"> ▪ n ▪ i ▪ g ▪ d 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B4.1. Transmisión literaria e xéneros literarios latinos: oratoria e fábula 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B4.2. Coñecer as características dos xéneros literarios latinos, os seus autores, as obras máis representativas e as súas influencias na literatura 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ LA2B4.2.1. 	<p>Coñece as principais características dos xéneros literarios latinos e os seus principais autores e obras e</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CAA ▪ CCL ▪ CCEC 	

<ul style="list-style-type: none"> ▪ h ▪ p 		posterior.				
		<ul style="list-style-type: none"> ▪ B4.3. Coñecer os fitos esenciais da literatura latina como base literaria da literatura e da cultura europea e occidental. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ LA2B4.3.1. ▪ LA2B4.3.2. . 	recoñece influencias na literatura posterior.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CMCCT ▪ CCEC ▪ CD ▪ CCL 	
		<ul style="list-style-type: none"> ▪ B4.4. Analizar, interpretar e situar no tempo textos mediante lectura comprensiva, distinguindo xénero, época, características e estrutura, se a extensión da pasaxe o permite. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ LA2B4.4.1. 		<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL ▪ CSC ▪ CCEC 	
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B4.5. Establecer relacións e paralelismos entre a literatura clásica e a posterior. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ LA2B4.5.1. ▪ LA2B4.5.2. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CD ▪ CCL ▪ CSC ▪ CD ▪ CCL 			
Bloque 5. Textos.						
<ul style="list-style-type: none"> ▪ e ▪ d 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B5.1. Tradución e interpretación de textos latinos. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B5.1. Realizar a tradución e interpretación de textos latinos orixinais. ▪ B5.2. Utilizar o dicionario, analizar e valorar correctamente a información gramatical que proporciona e procurar o termo máis acaído na lingua propia para a tradución do texto. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ LA2B5.1.1. ▪ LA2B5.2.1. 	Emprega a análise morfosintáctica para traducir correctamente textos latinos orixinais utilizando correctamente o dicionario.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL ▪ CAA ▪ CD 	
<ul style="list-style-type: none"> ▪ b 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B5.2. Comentario e análise histórica, lingüística e literaria de textos latinos orixinais. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B5.3. Realizar comentarios lingüísticos, históricos e literarios de textos de autores latinos. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ LA2B5.3.1. A 	Realiza comentarios lingüísticos, históricos e literarios de textos.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CAA ▪ CSC ▪ CCEC ▪ CCL 	
<ul style="list-style-type: none"> ▪ a 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B5.3. Coñecemento do contexto social, cultural e histórico dos textos traducidos. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B5.4. Coñecer o contexto social, cultural e histórico dos textos traducidos. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ LA2B5.4.1. 	Identifica o contexto social, cultural e histórico dos textos	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CCEC ▪ CCL 	

▪ h	▪ B5.4. Identificación das características formais dos textos.	▪ B5.5. Identificar as características formais dos textos.	▪ LA2B5.5.1.	Recoñece os xéneros dos textos polas súas características formais.	▪ CCL ▪ CCEC
Bloque 6. Léxico					
▪ d ▪ g ▪ p	▪ B6.2. Etimoloxía e orixe das palabras da propia lingua.	▪ B6.2. Recoñecer os elementos léxicos latinos que permanecen nas linguas dos/das estudantes.	▪ LA2B6.2.1. ▪ LA2B6.2.2.	Deduce o significado de palabras latinas non estudadas a partir das linguas propias e identifica as etimoloxías latinas	▪ CAA ▪ CCL ▪ CD
▪ h	▪ B6.3. Locucións e expresións latinas incorporadas á lingua coloquial e á literaria.	▪ B6.3. Coñecer o significado das principais locucións latinas de uso actual e saber empregalas nun contexto axeitado.	▪ LA2B6.3.1.	Coñece e emprega correctamente as locucións latinas.	▪ CMCCT ▪ CSC ▪ CD ▪ CCEC ▪ CCL
▪ d ▪ p	▪ B6.4. Composición e derivación culta: lexemas, prefixos e sufixos de orixe latina e grega.	▪ B6.4. Recoñecer a presenza de latinismos e helenismos na linguaxe científica e na fala culta, e deducir o seu significado a partir dos correspondentes termos latinos e gregos.	▪ LA2B6.4.1.	Coñece e explica o significado dos helenismos e latinismos máis frecuentes en galego e castelán.	▪ CCL ▪ CCEC

8. AVALIACIÓN EXTRAORDINARIA.

Latín 4º

O presente curso, do mesmo xeito que o anterior, non haberá convocatoria de avaliación extraordinaria, segundo o recollido na Orde do 25 de Xaneiro de 2022, senón unha 3a avaliación (a comezos de xuño) e unha avaliación final (a finais do mesmo mes). O alumnado de Latín de 4o ESO que, rematada a 3a avaliación, non acade un 5, non terá superada a materia. Para recuperala na avaliación final terá que:

- entregar a tradución dunha serie de textos (10%)

- realizar unha proba escrita (50%)

- o restante 40% da cualificación será a media das cualificacións obtidas durante o curso nos apartados de realización de traballos e traballo diario.

O alumnado que deste xeito non acade un 5 na avaliación final non terá a materia superada.

* **METODOLOXÍA E ACTIVIDADES PARA O PERÍODO COMPRENDIDO ENTRE A 3a AVALIACIÓN E A AVALIACIÓN FINAL** (apoio, reforzo, recuperación, ampliación e tutoría)

Durante o período comprendido entre a 3a avaliación e a avaliación final realizaranse na aula as actividades propostas de apoio, reforzo e recuperación que o alumnado ca materia non superada terá que entregar, que se basearán nos estándares de aprendizaxe non adquiridos durante o curso. A profesora entregará cada día unha serie de actividades, sobre todo textos para traducir, nas que se repasen os contidos mínimos e coas que se prepare a proba de recuperación por escrito. O material tamén será publicado en Edixgal. Estas serán realizadas na aula ca axuda da profesora, que procurará resolver as dúbidas que teña o alumnado.

Ao alumnado ca materia superada xa na 3a avaliación proporáselle a realización de actividades de ampliación. Estas actividades intentarán recoller os contidos da materia que máis interesen e gusten a cada alumna/o (mitoloxía, arte, literatura). O alumnado poderá escoller facer un traballo de investigación sobre algún aspecto da Antiga Roma ou ler algunha obra e realizar unha guía de lectura. En calquera caso, o traballo realizarase no horario lectivo da materia e de xeito o máis autónomo posible, xa que a profesora atenderá prioritariamente o alumnado ca materia suspensa. A realización destas actividades de ampliación poderá supor ata 0,5 puntos na nota final da avaliación ordinaria.

Latín II: cando a materia estea suspensa na avaliación ordinaria de xuño, o/a alumno/a terá que presentarse á avaliación extraordinaria. A proba será semellante á da ABAU.

9. METODOLOXÍA.

Estes son os principios metodolóxicos dos que partimos:

1. A actividade construtiva da/o alumna/o é un factor decisivo na realización da aprendizaxe. A profesora actuará como guía ou mediadora para a construción das aprendizaxes significativas, que han de favorecer as relacións entre coñecementos e experiencias previas e os novos contidos. Por iso, hase partir do nivel de desenvolvemento dos alumnos, e polo tanto será preciso realizar actividades que axuden a coñecer o punto de partida nos aspectos básicos da aprendizaxe.

2. O proceso de ensinanza estará presidido pola necesidade de garantir a funcionalidade das aprendizaxes.
3. Os contidos presentaranse sempre cunha nida interrelación con outros novos contidos, xa sexan da mesma área xa doutras en xeral. Por esta razón buscarase o contacto con outras áreas afíns (Lingua Galega, Lingua Española, Sociais...) para promover actividades conxuntas que poñan de manifesto a interdisciplinidade dos coñecementos.
4. Atenderase á diversidade e observaranse as particularidades concretas de cada alumna/o.
5. Reforzaranse os aspectos prácticos da materia, promovendo o seu achegamento á vida real de hoxe en día.
6. Por último, favorecerase a cooperación e a aceptación mutua nos traballos en grupo.

Tendo isto en conta, a metodoloxía empregada na aula caracterizarase sobre todo polo papel activo e participativo do alumnado.

En Cultura Clásica a profesora irá expoñendo os temas apoiándose en presentacións de fotografías, esquemas, mapas e vídeos. Trataremos que o alumando participe o máximo posible. Buscaremos razoamentos lóxicos, conclusións...

Na materia de Latín en todos os niveis as clases terán como motor principal a tradución e comentario de textos latinos de dificultade gradual. O alumnado será o encargado de preparar os textos e corrixilos na aula. Os temas culturais e históricos poderán ser explicados pola profesora na aula ou, preferiblemente, serán explicados polo alumnado despois de ter preparado traballos de investigación sobre cada tema baixo dirección da profesora.

As clases teóricas nas que o alumnado terá que limitarse a escoitar e coller apuntes reduciranse todo o posible, aínda que serán necesarias algunhas para a explicación da morfoloxía e a sintaxe latina e grega, máis tendo en conta que non empregaremos libro de texto.

10 MATERIAIS E RECURSOS DIDÁCTICOS.

- Fotocopias cos contidos teóricos da materia elaborados pola profesora dado que non se traballa con libros de texto.
- Textos traducidos de autores latinos e gregos e textos contemporáneos con tema ou referencias clásicas.
- Dicionarios: Latín- Galego, Latín- Español, Español- Latín, Grego- Castelán, Galego, Castelán, mitolóxicos, históricos... tanto impresos como en rede.
- Biblioteca do instituto (consulta de fondos e ordenadores).
- Aulas de informática do centro.
- Recursos informáticos de aula: ordenador con acceso á rede, proxector, pantalla, etc.
- Aula Virtual.

11. DESEÑO DA AVALIACIÓN INICIAL E MEDIDAS INDIVIDUAIS OU COLECTIVAS A ADOPTAR COMO CONSECUCENCIA DOS RESULTADOS OBSERVADOS.

Durante aproximadamente o primeiro mes do curso procederase a unha avaliación inicial xeral para a que se utilizarán os seguintes procedementos:

- Informes do curso anterior
- Cuestionarios escritos
- Cuestionarios orais

Porén, o máis importante é a observación personalizada do alumando por parte da profesora.

12. MEDIDAS DE ATENCIÓN Á DIVERSIDADE.

Un dos principios básicos que terá en conta a profesora na aula é a individualización do ensino, partindo sempre da situación inicial de cada alumno en concreto.

A profesora estará sempre dispoñible para solucionar dúbidas ou problemas do alumnado que o precise, tanto na clase como no tempo do recreo, como vía on line. Proporcionarase material de reforzo ao alumnado que o solicite ou que o precise segundo a opinión da profesora, do mesmo xeito ao alumnado que avance máis rápido entregaráselle material de ampliación como lecturas, textos para traducir, etc.

13. TRATAMENTO DOS ELEMENTOS TRANSVERSAIS..

Estes temas son básicos para o desenvolvemento completo da personalidade do alumnado co fin de que adquira unha serie de valores e actitudes propios dunha persoa xusta, libre e con capacidade crítica. As materias de Latín e Grego ofrécennos a posibilidade de achegarnos a culturas diferentes e afastadas, aínda que tamén con riscos que perduran na nosa sociedade polo que poderemos analizar e comparar diferentes realidades, costumes, etc. O tratamento destes temas levarémolos a cabo de diversos xeitos:

- A través da selección de textos e o traballo con eles, pois ofrecen diversas situacións que reflicten diferentes actitudes, valores e maneiras de pensar.
- Mediante suxestións da profesora, que debe aproveitar calquera momento propicio para introducilos na aula.

Tamén é interesante na nosa materia facer debates e comentarios comparando os valores que amosan os textos clásicos cos valores actuais da nosa sociedade, observando aqueles que mudaron co tempo e aqueles que perduraron.

Todos os temas transversais estarán presentes na aula dun xeito ou outro, pero nesta materia merecen un tratamento especial os seguintes: o tratamento da igualdade entre homes e mulleres; a non discriminación por motivos étnicos, relixiosos, orientación sexual ou de calquera outro tipo; a educación na non violencia...

14. AVALIACIÓN DOS PROCESOS DE ENSINO E DA PRÁCTICA DOCENTE:

Proceso de ensino:	1	2	3	4
1.- O nivel de dificultade foi adecuado ás características do alumnado?				
2.- Conseguiuse crear un conflito cognitivo que favoreza a aprendizaxe?				
3.- Conseguiuse motivar para conseguir a súa actividade intelectual e física?				
4.- Conseguiuse a participación activa de todo o alumnado?				
5.- Contouse co apoio e implicación das familias no traballo do alumnado?				
6.- Mantívose un contacto periódico coa familia por parte do profesorado?				
7.- Atendeuse adecuadamente á diversidade do alumnado?				
8.- Usáronse distintos instrumentos de avaliación?				
9.- Dáse un peso real á observación do traballo na aula?				
10.- Valorouse adecuadamente o traballo colaborativo do alumnado dentro do grupo?				

Práctica docente:	1	2	3	4
1.- Como norma xeral fanse explicacións xerais para todo o alumnado				
2.- Ofrécese a cada alumno/a as explicacións individualizadas que precisa?				
3.- Elabóranse actividades de distinta dificultade atendendo á diversidade				
4.- Utilízanse distintas estratexias metodolóxicas en función dos temas a tratar?				
5.- Intercálase o traballo individual e en equipo?				
6.- Poténcianse estratexias de animación á lectura e de comprensión e expresión oral?				
7.- Incorpóranse as TIC aos procesos de ensino - aprendizaxe				
8.- Préstase atención aos temas transversais vinculados a cada estándar?				
9.- Ofrécese ao alumnado de forma inmediata os resultados das probas/exames,etc?				
10.- Coméntase co alumnado os fallos máis significativos das probas /exames, etc?				
11.- Dáselle ao alumnado a posibilidade de visualizar e comentar os seus fallos?				
12.- Cal é o grao de implicación nas funcións de titoría e orientación do profesorado?				
13.- Realizáronse as ACS propostas e aprobadas?				
14.- As medidas de apoio, reforzo, etc establécense vinculadas aos estándares				
15.- Avaliase a eficacia dos programas de apoio, reforzo, recuperación, ampliación,.. ?				

15. ACTIVIDADES EXTRAESCOLARES E COMPLEMENTARIAS.

O departamento de Linguas Clásicas gusta de organizar actividades extraescolares e viaxes de contido cultural. Os cursos anteriores non foi posible debido á situación sanitaria, pero agradamos que o presente curso podamos desenvolver as actividades propostas.

ACTIVIDADE	DATA DE REALIZACIÓN	ALUMNADO AO QUE VAI DIRIXIDA
Asistencia a unha representación do Festival de Teatro Clásico en Ourense ou Lugo (segundo dispoñibilidade de entradas)	Segundo programación	Alumnado de latín e cultura clásica
Visita ao castro de San Cibrán de Lás (aproveitando a saída ao teatro) e ao casco vello de Ourense (ponte romana)		
Visita ao castro de Viladonga (aproveitando a saída ao teatro) e ao casco vello de Lugo (muralla)		
Visita aos xacementos romanos de Vigo (Villa de Toralla, Museo Quiñones de León. Castro...)	maio	Alumnado de latín e cultura clásica
Viaxe a Roma	abril	Alumnado de latín de bacharelato

A realización das actividades dependerá, como sempre, de varios factores como o interese e actitude do alumnado, o custo das actividades, a dispoñibilidade de profesorado acompañante, etc.

16. AVALIACIÓN DA PROGRAMACIÓN DIDÁCTICA.

A programación didáctica é un instrumento fundamental para a correcta organización e desenvolvemento das aulas e do curso, porén, temos que ter en conta que só durante a súa posta en práctica nas clases podemos darnos conta dos seus problemas, erros ou inexactitudes.

A programación didáctica será, polo tanto, flexible e sometida continuamente a análise para comprobar o seu nivel de funcionalidade.

O Departamento de Latín e Grego é unipersoal polo que a profesora recollerá nas actas do departamento mensuais os posibles problemas que vaian aparecendo durante o curso tendo en conta os criterios que aparecen na seguinte rúbrica:

Mecanismo avaliación e modificación de programación didáctica	Escala			
	1	2	3	4
1.- Deseñáronse unidades didácticas ou temas a partir dos elementos do currículo?				
2.- Secuenciáronse e temporalizáronse as unidades didácticas/temas/proxectos?				
3.- O desenvolvemento da programación respondeu á secuenciación e temporalización?				
4.- Engadiuse algún contido non previsto á programación?				
5.- Foi necesario eliminar algún aspecto da programación prevista?				
6.- Secuenciáronse os estándares para cada unha das unidades/temas				
7.- Fixouse un grao mínimo de consecución de cada estándar para superar a materia?				
8.- Vinculouse cada estándar a un/varios instrumentos para a súa avaliación?				
9.- Asociouse con cada estándar os temas transversais a desenvolver?				
10.- Estableceuse a secuencia habitual de traballo na aula?				
11.- Son adecuados os materiais didácticos utilizados?				
12.- Fixouse para o bacharelato un procedementos de acreditación de coñecementos previos?				
13.- Establecéronse pautas xerais para a avaliación continua: probas, exames, etc.				
14.- Establecéronse criterios para a recuperación dun exame e dunha avaliación				
15.- Fixáronse criterios para a avaliación final?				
16.- Establecéronse criterios para a avaliación extraordinaria?				
17.- Fixáronse criterios para a avaliación desas materias pendentes?				
18.- Elaboráronse os exames tendo en conta o valor de cada estándar?				
19.- Definíronse programas de apoio, recuperación, etc. vinculados aos estándares?				
20.- Leváronse a cabo as actividades complementarias e extraescolares previstas?				
21.- Informouse ás familias sobre criterios de avaliación, estándares e instrumentos?				
22.- Informouse ás familias sobre os criterios de promoción?				
23.- Seguiuuse e revisouse a programación ao longo do curso				
24.- Contribuíuse desde a materia ao plan de lectura do centro?				
25.- Usáronse as TIC no desenvolvemento da materia?				